O93, f. 19rb; V630, f. 46va; N442, f. 44vb; I83, f.

Coll. Ans. ded. 1. XI,14 (**35–56** Litteris…docuit); **2. XI,15** (Nam…liberetur); **3. IX,4** (**92–112** Illa…sentiamus); **4. III,56** (**119–145** Consulere…operatur); **5. III,57** (**152–173** Ipsi…litigare); **6. X,127** (**177–195** Tales…invicem); **7. II,99** (**198–214** Si…Amen); **8. II,169** (**219–228** Deus…feratis); **9. IV,50** (**231–290** Sacerdotes…diceret); **10. III,58** (**294–313** Illi…efficiuntur); **11. III,107** (**334–348** Talia…eicerentur); **12. III,149** (**354–374** Quod…suis); **13. V,167** (**379–386** Similiter…permaneat); **14. III,157** (**398–402** Nec…testes); **15. II,73** (**406–437** Similiter…cognoscunt); **17. II,140** (**442–456** Si…consentit)
Ps.-Remedius 1. c. 52 (**35–83** Litteris…obseratum); **2. c. 52a** (**164–173** neque…litigare); **3. c. 53** (**398–412** Nec…suum)
Regino, 1. app. III,62 (**398–402** Nec…testes)
Burchard 1. I, 183 (**334–348** Talia…eicerentur**)**; **2. I,174** (**354–374** Quod…suis); **3. XVI,15** (**398–402** Nec…testes)
Sentenzen 1. c. 213 (**63–83** sicut…obseratum); **2. c. 49** (**166–173** sicut…litigare); **3. c. 5** (**198–203** Si…tribuitur); **4. c. 92** (**273–278** Nullatenus…concessa); **5. c. 91** (**375–374** statuerunt…suis); **6. c. 50** (**398–402** Nec…testes); **7. c. 78** (**406–452** statuentes…resistit)
Anselm v. Lucca 1. IX,27 (**63–83** sicut…obseratum); **2. III,15** (**152–180** Ipsi…vitanda); **3. II,10** (**199–204** Si…tribuitur); **4. III,39** (**273–278** Nullatenus…concessa); **5. XI,29** (**294–306** Illi…possunt); **6. XII,14** (**306–313** Manifestum…efficiuntur); **7. III,48** (**345–374** statuerunt…suis); **8. VII,150** (**380–386** statuimus…permaneat); **9. III,72** (**398–402** Nec…testes); **10. III,31** (**442–446** Si…apostolicam)
Bonizo 1. II,54 (**63–72** sicut…mandamus)
Coll. trip. 1. A 1,18,3 (**35–72** Litteris…mandamus); **2. A 1,18,4** (**122–133** Significastis…docuerunt); **3. A 1,18,5** (**166–266** sicut…vindicari); **4. A 1,18,6** (**398–412** Nec…magistrum); **5. A 1,18,7** (**452–456** Qui…consentit)
Ivo, Decr. 1. II,73 (**35–72** Litteris…mandamus); **2. VI,320** (**166–266** sicut…vindicari); **3. V,299** (**334–348** Talia…eicerentur); **4. VI,321** (**398–412** Nec…magistrum); **5. VI,322** (**452–456** Qui…consentit)
Ivo, Pan. 1. IV,65 (**153–180** statuerunt…vitanda); **2. IV,61** (**166–173** sicut…litigare); **3. IV,81** (**398–402** Nec…testes); **4. IV,41** (**406–452** statuentes…resistit)
Polycarpus 1. III,16,26 (**35–56** Litteris…docuit); **2. III,16,27** (**63–83** sicut…obseratum); **3. V,1,16** (**152–180** Ipsi…vitanda); **4. I,8,2** (**198–203** Si…tribuitur); **5. V,5,4** (**345–374** statuerunt…suis); **6. IV,32,15** (**380–386** statuimus…permaneat); **7. V,1,18** (**398–402** Nec…testes); **5. V,1,19** (**406–452** statuentes…resistit)
Slg. in drei Büchern 1. III,7,46 (**63–83** Nam…obseratum); **2. II,32,59** (**152–180** Ipsi…vitanda); **3. I,12,1** (**198–203** Si…tribuitur, *vgl. 2. Fabianus-Brief* 60-110); **4. III,21,6** (**219–228** Deus…feratis); **5. II,25,15** (**306–313** Manifestum…efficiuntur); **6. II,32,115** (**334–341** sancti…remanerent); **7. II,24,11** (**380–386** statuimus…permaneat); **8. II,32,65** (**398–402** Nec…testes); **9. II,32,127** (**406–452** statuentes…resistit)
Gratian 1. D. III de cons. c. 18 (**35–72** Litteris…mandamus); **2. C. I q. 1 c. 85** (**122–133** Significastis…docuerunt); **3. C. II q. 7 c. 38** (**152–165** Ipsi…ordinis, *Text lautet*: Ipsi apostoli, et eorum successores statuerunt, ut sacerdotes Domini non accusent, nec in eos testificentur, qui

96ra; VD38, f. 87rb; SG670, p. 182b; P9629, f. 21r; Bcan4, f. 77r; E97, f. 51ra; P102; BII13, f. 81rb; S105, f. 71v

EPISTOLA[a] [b] CUIUS SUPRA AD OMNES ORIENTALES EPISCOPOS[c].

Bcan4: VIII

P102; BII13: VIII De institutis et ordinatis ab apostolis eorumque successoribus minime violandis

<VD38, f. 87va> [H. 8] Fabianus[d] episcopus urbis Romae omnibus orientalibus episcopis et cunctis[e] fidelibus in domino salutem.

Exigit[f] [g] dilectio vestra sedis apostolicae consulta, quae[h] vobis denegare non debemus nec possumus. Hoc autem et[i] praedecessoribus[j] [k] nostris[l] multarum regionum[m] episcopis[n] egisse liquet[o], et nos, qui in eadem[p] sede domino largiente collocati[q] sumus, agere[r] debere fraterna caritas et oboedientiae debitum compellit[s].

N442: De sacro chrismate

I83; Bcan4: De sacro crismate omni anno conficiendo

---

2. Fabianus-Brief,5 [a] EPISTOLA] DECRETA EPISTOLA P9629 | [b] Überschrift] EPISTOLA FABIANI PAPAE QUOD CHRISMA OMNIBUS ANNIS CONFICIENDUM SIT SG670; Epistola II fabiani papę P102; Überschrift fehlt S105 **6** [c] DIRECTA N442; I83; VD38; Bcan4; BII13; EPISCOPOS] EPISCOPOS DECRETA FABIANI korr. aus EPISCOPOS P9629; EPISCOPOS] episcopos directa E97 **10** [d] abianus S105 **11** [e] cuntis VD38 **13** [f] am Rande Postulat VD38 | [g] Exiit O93; Exigit korr. aus Exiit BII13 **14** [h] quae] quę de korr. aus quę Bcan4 **15** [i] et korr. aus et de SG670 | [j] praedecessoribus korr. aus praecessoribus, interlinear res SG670; depraecessoribus S105 | [k] praedecessoribus nostris] predecessores nostros VD38; P102; BII13 | [l] interlinear o SG670 **16** [m] regionum korr. aus religionum I83 | [n] interlinear o SG670 | [o] liquet quod korr. aus liquet P9629; liquet] liquet quod I83; SG670; Bcan4; S105 **17** [p] eadem sede] eandem sedem SG670; S105 | [q] collati I83; Bcan4 | [r] ageret P102 **19** [s] am Rande Cogit invitat VD38

---

2. Fabianus-Brief,13 Exigit…consulta] init. ep. Zosimi ad Hesych. (H. no. 28). Cf. Ioann. I. pp. ep. 1, Pelag. II. pp. ep. 2.

---

sui ordinis non sunt nec esse possunt); **4. C. II q. 7 c. 6** (**166–173** sicut…litigare); **5. C. III q. 1 c. 6** (**219–228** Deus…feratis); **6. C. VI q. 1 c. 3** (**294–306** Illi…possunt); **7. C. XI q. 1 c. 31** (**383–389** statuimus…permaneat); **8. C. IV q. 4 c. 1** (**398–402** Nec…testes); **9. C. XI q. 3 c. 95** (**452–456** Qui…consentit)

<I83, f. 96rb> Cura[t] est[u] ergo vestrae sollicitudinis[v] adhibenda, ut ea, quae sunt ab apostolis eorumque successoribus ordinata et instigante sancto spiritu instituta, nec dissimulatio <BII13, f. 81va> neglegere[w] nec aliqua praesumptio valeat perturbare. Sed sicut[x] hoc, quod rationis exigebat[y] utilitas oportuit definire[z] ita, quod definitum[a] est, non debet[b] violari[c].

V630: Quod chrisma per singulos annos in cena domini debet conficere

P9629: de crismate

Bcan4: VIIII

P102; BII13: VIIII De episcoporum errore qui dicunt non per singulos annos in cena domini chrisma conficiendum

[H. 9] Litteris[d] vero[e] vestris inter cetera insertum[f] invenimus[g] quosdam regionis[h] vestrae[i] episcopos <SG670, p. 183a> a vestro nostroque[j] ordine discrepare et non per singulos annos[k] <Bcan4, f. 77v> in cena domini chrisma conficere,

S105: De chrysmate

sed[l] [m] duos aut tres annos[n] confectionem sancti[o] chrismatis semel actam[p] servare[q]. <VD38, f. 87vb> Dicunt enim, ut in memoratis repperimus apicibus[r], nec balsamum per singulos annos posse[s] repperire[t] nec

---

22 [t] am Rande drei Punkte N442 | [u] inest SG670; S105 | [v] sollicitudini I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **25** [w] neglegere] neglere O93; P102; nec legere I83; nelegere korr. aus neglere P102 **26** [x] sicut korr. aus sicut sicut I83 **27** [y] exiebat P102; S105 | [z] diffinire P102 **28** [a] diffinitum P102; difinitum S105 | [b] debet korr. aus debetur V630; debeat VD38 | [c] am Rande corrumpi VD38 **35** [d] am Rande N SG670 | [e] vero vestris] vestris vero V630; P9629; VD38 | [f] am Rande Inscriptum VD38 **36** [g] inserimus O93; N442 | [h] religionis V630; P9629 | [i] vestrę korr. aus nostrę VD38 **37** [j] nostrorumque SG670 **38** [k] annos fehlt P102; BII13 **41** [l] sed] sed post I83; Bcan4 | [m] sed duos fehlt P9629 | [n] annos] annos est P102 | [o] sacri E97 **42** [p] acc, interlinear vel actum V630; actum O93; P9629; I83; Bcan4; S105; actę E97 | [q] conservare V630; E97 **43** [r] am Rande litteris VD38 **44** [s] posse] post se P9629 | [t] reperiri E97

22–28 Cura…violari] Gregor. M. ep. IX. 111. (2, 1018). **35–47** … habere] sec. c. 46. conc. Meld. a. 845. aut Ben. III. 394.

---

2. Fabianus-Brief,35 vero] *fehlt* CT_1; ID_1; DG_1 **35–36** insertum… invenimus] invenimus insertum RC_1 **36** regionis] religionis CT_1 **37** nostroque] nostrotruimque RC_1 **41–47** sed…habere] *fehlt* CT_1; ID_1; DG_1 **44** balsamum…annos] per singulos annos balsamum PG_1

necesse fore per singulos annos[u] chrisma <N442, f. 45ra> conficere, sed dum una confectio chrismatis abundat, aliam fieri necesse non habere. Errant enim, qui talia excogitant, et mente vesana potius[v] quam[w] recta sentienti[x] haec audiunt[y] [z]. In[a] illa[b] die dominus Iesus, postquam[c] cenavit cum discipulis suis[d] et pedes[e] eorum lavit[f] et,

O93: De sacro crismate

sicut a[g] sanctis[h] apostolis praedecessores nostri acceperunt nobisque[i] reliquerunt[j],

VD38: Quod chrisma per omnes annos confici debeat

chrisma[k] conficere[l] <V630, f. 46vb> docuit. Ipsa enim <I83, f. 96va> lavatio[m] pedum nostrorum[n] [o] significat[p] baptismum, quod[q] sancti[r] chrismatis unctione perficitur atque confirmatur[s].

Bcan4: X

P102; BII13: X Novum chrisma annue innovandum et vetus in sanctas ecclesias cremandum

<E97, f. 51rb> [H. 10] Nam sicut[t] ipsius diei sollemnitas[u] per singulos annos est celebranda[v], ita ipsius sancti chrismatis confectio per singulos annos

---

45 [u] annos fehlt VD38; P102; BII13 **48** [v] potius korr. aus potens V630 | [w] quam recta korr. aus quam VD38 **49** [x] sentiendo korr. aus sentienti P9629; sentiendi I83; Bcan4; sentiendo VD38; P102; BII13; sentientes SG670; S105; sentiente E97 | [y] interlinear al. dicunt Bcan4 | [z] dicunt VD38; P102; BII13; audent E97 | [a] am Rande Nota V630 | [b] illa die korr. aus illa I83 **50** [c] posquam N442; VD38 | [d] suis korr. aus sus P9629 | [e] pedes eorum lavit] lavit pedes eorum V630; E97 **51** [f] lavit et] lavit korr. aus lavit et V630 **53** [g] a fehlt Bcan4 | [h] sanctus P102 **54** [i] nosque O93; nobisque korr. aus nosque V630; nobisque korr. aus nobis S105 [j] relinquerunt P102 **56** [k] chrisma korr. aus chrima N442 | [l] conficecere V630 **57** [m] levatio I83 | [n] interlinear vel nostrum V630 | [o] nostrum VD38; E97; P102; BII13 | [p] significavit E97 **58** [q] quando V630; P9629; E97 | [r] sacri N442 **59** [s] confimatur S105 **63** [t] sicut] sicut in S105 **64** [u] sollemnitas korr. aus sollemnitatis VD38 | [v] celebranda, ita ipsius sancti chrismatis confectio per singulos annos est fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105

---

47 enim] vero CT$_1$; DG$_1$ **49** sentienti] sentientes RC$_1$; ID$_1$; DG$_1$; sentiente CT$_1$; senciendi PG$_1$ | audiunt] dicunt PG$_1$; audent DG$_1$ **49–63** In…Nam] Item CT$_1$; ID$_1$; *fehlt* DG$_1$ **58** perficitur] percipitur RC$_1$ **63** sicut] Sicut enim DG$_1$ | ipsius…diei] paschalis 74T$_1$; AL$_1$; BS$_1$; PG$_2$; 3L$_1$ **64** est…celebranda] celebranda est ID$_1$ **64–66** celebranda…est] *fehlt* RC$_1$; AL$_1$; BS$_1$; PG$_2$; 3L$_1$ **65** ipsius] *fehlt* 74T$_1$

est agenda[w] et de anno in anno[x] renovanda et fidelibus tradenda[y], quia novum sacramentum est[z] et per singulos[a] [b] annos <BII13, f. 81vb> in iam dicta[c] die[d] innovandum <SG670, p. 183a> et vetus in sanctis[e] ecclesiis[f] cremandum. Ista[g] [h] a sanctis apostolis et[i] successoribus eorum accepimus vobisque tenenda mandamus.

VD38: Quod vetus chrisma incendi debeat

Haec sancta Romana ecclesia et Antiocena <VD38, f. 88ra> a[j] tempore apostolorum custodit, haec et[k] Hierosolimorum et Ephesianorum[l] tenet, in quibus apostoli praesidentes[m] haec docuerunt et vetus chrisma incendi[n] ac non[o] [p] amplius quam uno anno uti permiserunt, atque[q] deinceps novo[r] frui et non veteri <S105, f. 72r> iubentes docuerunt. Si[s] quis ergo his obviare[t] temptaverit, omnem sibi per nos et per omnes recte intellegentes[u] indulgentiae aditum[v]

---

66 [w] am Rande Cęlebranda VD38 | [x] annum korr. aus anno V630; VD38; E97; annum P102; BII13 **67** [y] tradenda] tradenda ita VD38; P102; BII13; tradenda ita et chrisma korr. aus tradenda SG670 | [z] est] est ita I83; Bcan4 **68** [a] singulos korr. aus singuos O93 | [b] singulos annos korr. aus singulos P9629 | [c] dicto V630 **69** [d] die] dię crisma I83; Bcan4 **70** [e] sanctis ecclesiis] sanctis ecclesiis korr. aus sanctas ecclesias O93; sanctas ecclesias N442; VD38; Bcan4; P102; BII13; S105 | [f] ecclesiis] ecclesiis est P9629; SG670; ecclesias est I83; Bcan4; S105 | [g] am Rande Nota V630 | [h] Ista] Ista est I83; Ita VD38; P102; BII13; Ita korr. aus Ista Bcan4 **71** [i] a P102 **75** [j] a tempore] atque O93 | [k] in O93; et fehlt V630; P9629; I83; SG670; Bcan4; E97; S105 **76** [l] ephesiorum korr. aus ephesianorum V630; ephesiorum SG670 **77** [m] praesedentes O93 **78** [n] incendit Bcan4 | [o] am Rande Nota V630 | [p] n O93 **79** [q] ac I83 | [r] novo korr. aus nova V630 **80** [s] Si quis ergo his obviare temptaverit fehlt S105 **81** [t] am Rande Contradicere VD38 **82** [u] intelligaentes korr. aus intelligantes S105 | [v] am Rande ingressum VD38

80–83 Si…obseratum] Siric. ep. ad Eum. c. 7. (H. no. 3).

---

66 anno[2]] annum RC_1; BS_1; ID_1; PG_2; $3L_1$; DG_1; annum est AL_1 **67** fidelibus] *fehlt* BS_1; $3L_1$ | tradenda] tradenda ita chrisma AL_1; BS_1; PG_2; $3L_1$; tradendum DG_1 | et] *fehlt* ID_1 **68–69** in…die] *fehlt* $74T_1$; AL_1; BS_1; PG_2; $3L_1$ **69** innovandum] renovandum RC_1 **70** ecclesiis] ecclesiis est RC_1 | Ista] Ita BS_1; ID_1 **74–80** Haec…docuerunt] *fehlt* $74T_1$; AL_1; PG_2; $3L_1$ **80** quis] aliquis AL_1 | ergo] autem $74T_1$; AL_1; PG_2; $3L_1$ **82** recte…intellegentes] credentes $3L_1$ | intellegentes] credentes PG_2

intellegat obseratum[w] [x], quia pravissimarum[y] mentium perversa doctrina, dum indulgentius[z] frenis utitur, in praevaricationem praesumptionis dilabitur[a] et nullatenus eruitur[b], nisi prudentium sustentatione[c] et correctione[d] <I83, f. 96vb> liberetur.

Bcan4: XI

P102; BII13: XI Ut non otioso contemplentur intuitu quę circa divina mysteria et erga baptizandos in universo mundo sancta ecclesia uniformiter agit

[H. 11] Illa autem, quae circa divina mysteria et erga baptizandos in[e] universo mundo sancta[f] ecclesia uniformiter[g] agit[h], non otioso contemplanda[i] sunt intuitu, ne locum supervacuis intentionibus <SG670, p. 184a> et[j] superstitionibus faciamus[k]. Rudes[l] ergo fidelium mentes ad talia non debemus inducere, quia[m] docendi[n] sunt potius quam illudendi. <VD38, f. 88rb> Ad nostram enim laetitiam et[o] bene facta[p] perveniunt, et meroris[q] aculeis[r] <O93, f. 19va> nos, <BII13, f. 82ra> quae fuerint[s] male[t] facta, compungunt. Hic vero, inter manus latronum[u] et dentes luporum furentium[v] utcumque versamur, et contumaces sunt subditi atque

---

83 [w] am Rande Clausum VD38 | [x] obseratum korr. aus obsecratum V630 | [y] pravissimum I83; pravissimarum korr. aus pravissarum P102 **84** [z] am Rande Remissius VD38 **85** [a] am Rande Cadit VD38 **86** [b] eruitur korr. aus enruitur I83 | [c] sustentione SG670 | [d] correptione Bcan4 **93** [e] in fehlt I83 | [f] sancta ecclesia] sanctae ecclesiae P102 **94** [g] am Rande Aequaliter communiter VD38 | [h] ait O93 | [i] am Rande Conspicienda VD38 **96** [j] et superstitionibus fehlt V630; VD38; P102; BII13 | [k] faciemus O93; fatiamus korr. aus fatiemus P9629 | [l] am Rande Nove VD38 **97** [m] quando SG670; S105 **98** [n] docendi korr. aus docenda P9629 **99** [o] et fehlt V630 | [p] factam P9629 **100** [q] am Rande Tristicię VD38 | [r] am Rande Punctionibus VD38 **101** [s] fuerint korr. aus fuerit P9629 | [t] mala BII13 **102** [u] latronum korr. aus latronem V630 | [v] furentium utcumque versamur, et contumaces sunt subditi atque oves. Nam latratu canum baculoque pastoris luporum fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105

83–87 quia…liberetur] Innoc. I. ep. ad concil. Milevitan. c. 2. (Cod. Quesn. ed. a Ballerin. in op. Leon. M. 3, 146.) **92–95** Illa…intuitu] Coelest. I. ep. ad Vener. c. 12. (H. no. 33). **95–98** ne…illudendi] eiusd. ep. ad episc. per Vienn. c. 1. (H. no. 34). **99–101** Ad…compungunt] ep. cit. pr. Cf. Pelagii II. pp. ep. 1. **101–104** Hic…oves] Aug. serm. 46 de past. no. 46. aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 12. Cf. Anacl. 26.

oves. Nam[w] latratu canum baculoque pastoris luporum rabies[x] [y] deterrenda est[z]. Illa vero[a], quae fomentis[b] non sanantur vulnera[c], ferro[d] abscidi necesse est. Nec silere possumus, cum[e] hoc[f] [g], ut[h] ab illicitis revocemus aliquos[i] [j], officii nostri[k] <P9629, f. 21v> provocemur[l] instinctu[m] [n] in speculis[o] [p] a domino constituti[q], ut vigilantiae nostrae diligentiam[r] comprobantes et, quae coercenda[s] [t] <E97, f. 51va> sunt, resecemus[u] <N442, f. 45rb> et, quae observanda sunt, sentiamus[v] [w].

V630; P9629; S105: De accusatione sacerdotum

Bcan4: XII

P102; BII13: XII De interrogatione super accusatione sacerdotum facta et de his qui adtendunt multos non congruenter in ipsis honoribus ecclesiasticis vivere sermonibus et sacramentis quę per eos populis ministrantur

[H. 12] Consulere[x] etiam nos[y], ut in praedictis litteris vestris invenimus, super accusatione[z] sacerdotum <V630, f. 47ra> voluistis, quae oppido[a] apud vos[b], ut[c] in eisdem apicibus[d] reperimus, crebrescit[e]. Significastis[f]

---

104 [w] am Rande R V630 **105** [x] am Rande furor VD38 | [y] rabies korr. aus abies BII13 | [z] es P9629; et SG670; S105 | [a] vero fehlt P9629 | [b] am Rande Uunctionibus medicaminibus VD38 **106** [c] vulnera] vulnere V630 | [d] ferro korr. aus fero V630 **107** [e] cum] cum ad VD38; SG670; S105 | [f] os P102; hos BII13 | [g] hoc ut korr. aus hoc V630; VD38 | [h] ut fehlt I83; Bcan4; P102; BII13 **108** [i] am Rande r E97 | [j] aliquo P102; BII13 | [k] nostri korr. aus nostri ne P102 | [l] provocemus E97; BII13; S105; provocemur korr. aus provocemus P102 **109** [m] am Rande Incitamento VD38 [n] instinctus S105 | [o] am Rande In magnis honoribus VD38 | [p] speluncis V630 | [q] constituit Bcan4 **110** [r] diligentia V630 **111** [s] am Rande Comprimenda VD38 | [t] quohercenda BII13 | [u] resencemus P9629; resecemus korr. aus recesemus P102 **112** [v] am Rande Constituamus VD38 | [w] sanciamus N442; VD38; SG670; P102; BII13; S105 **119** [x] am Rande drei Punkte N442 | [y] nos fehlt VD38 **120** [z] accusationum Bcan4 **121** [a] am Rande Valde VD38 | [b] am Rande Quosdam VD38 | [c] ut fehlt BII13 **122** [d] apicibus repperimus korr. aus apicibus P9629 | [e] crebrescit korr. aus crebescit E97; crebrescit korr. aus crebresit BII13 | [f] Significastis korr. aus Significatis N442

104–105 Nam…est] Hieron. ep. 69. ad Oceanum no. 8. (1, 425) aut conc. Aquisgr. cit. lib. I. c. 11. **105–106** Illa…est] Siric. ep. ad Eum. c. 7. i. f. (H. no. 3). Cf. Anacl. 40, damn. Vigilii, Symm. syn. VI., Pelag. II. pp. ep. 1. **106–112** Nec…sentiamus] Coelest. I. ep. ad episc. per Vienn. pr. (H. no. 31). Cf. Clem. 56, Alex. 15, Zeph. 9, Ant. 8, Pel. II. pp. 10. **122–132** Significastis…misit] August.serm. 351. de util. agend. poenit. I. no. 11. (5, 1360).

<I83, f. 97ra> insuper plerosque[g] attendere[h], multos in <SG670, p. 184b> ipsis honoribus ecclesiasticis non congruenter[i] vivere[j] sermonibus et sacramentis, quae per eos populis ministrantur. O[k] miseros homines, qui hos intuendo Christum obliviscuntur, qui et multo ante praedixit[l], <VD38, f. 88va> ut legi dei potius obtemperetur quam imitandi videantur illi, qui ea, quae dicunt, non faciunt et traditorem suum tolerans usque in finem etiam[m] evangelizandum cum ceteris[n] misit. Nam apostoli talem consuetudinem non habuerunt nec habendam[o] docuerunt. <BII13, f. 82rb> Similiter et successores eorum, quamquam multa[p] de talibus praevidentes spiritu dei futura statuerint[q]. <Bcan4, f. 78r> Porro, ut legitis[r] in[s] actibus apostolorum, erat eo tempore inter fideles cor unum et anima una, neque aliquis eorum[t] aliquid suum proprium dicebat, sed erant illis omnia communia. Nulla[u] enim inter eos accusatio[v] nisi familiaris erat, nec umquam[w] inter[x] imitatores eorum aut fideles fieri debuisset[y] dicente domino: Quod tibi non[z] vis[a] [b], alteri ne facias[c]. Et idem[d]: Diliges proximum tuum sicut

---

123 [g] am Rande Quosdam VD38 | [h] dum korr. aus attendere SG670 **125** [i] incongruenter P9629; congruentes I83; congruenter korr. aus congruentes Bcan4; congruenter korr. aus guenter P102 | [j] interlinear videre minus attendere SG670 **126** [k] am Rande Dolentis est particul hoc est doleo VD38 **128** [l] praedixerat VD38; praedixi Bcan4 **131** [m] et korr. aus etiam I83; etiam] etiam ad VD38; SG670; P102; BII13; S105 | [n] ceteris korr. aus ceteros Bcan4 **133** [o] habendo Bcan4 **134** [p] multa de korr. aus de multa Bcan4 **135** [q] statuerint korr. aus statu O93; statuerunt V630; N442; P96295 **136** [r] legistis N442 | [s] in actibus apostolorum korr. aus apostolorum in actibus P9629 **138** [t] eorum korr. aus erum N442 **140** [u] am Rande NOta z V630 | [v] accusatio nisi kor. aus accusationi si V630 **141** [w] umquam inter korr. aus umquam VD38 | [x] inter fehlt P102; BII13 **142** [y] debet V630; debuissent VD38; P102; BII13 | [z] non vis fehlt P9629 | [a] vis] vis fieri E97 | [b] vis alteri] vis fieri alii korr aus vis fieri V630 **143** [c] fatiatis P9629 | [d] ide N442; item BII13

136–139 Bcan4…communia] Act. apost. IV. 32. **143** **142–143** Quod…facias] Ben. III. 198. (Tob. IV. 16). Cf. Clem. 52, Dam. 14. **144** **143–144** Diliges…temetipsum] Matth. XXII. 39.

---

131 evangelizandum] evangelizaturum CT_2; DG_2

temetipsum[e]. <SG670, p. 185a> Et: Dilectio proximi malum non operatur[f].

N442: De causatoribus

VD38: De accusatoribus

I83; Bcan4: De suspectis et ceteris accusatoribus

Bcan4: XIII

P102; BII13: XIII De accusatoribus

S105: Hic ad accusationem non recipit

[H. 13] Ipsi[g] ergo apostoli et successores[h] eorum olim statuerunt eos[i] <I83, f. 97rb> ad accusationem non recipi, qui sunt suspecti vel qui heri aut nudiustertius vel dudum fuerunt inimici[j], <VD38, f. 88vb> quoniam suspecti facti[k] sunt, et qui non sunt bonae[l] conversationis, vel quorum vita est accusabilis[m], aut <S105, f. 72v> dubii in recta[n] [o] fide, similiter[p] quorum fides, vita[q] et libertas nescitur[r], vel[s] qui infamiae[t] [u] maculis[v] sunt aspersi[w], aut sceleribus[x] irretiti[y],

I83; Bcan4: Quod non rite possit sacerdotem[z] accusare qui sacerdos fieri non potest

---

144 [e] temetipsum korr. aus teipsum P9629; teipsum V630; I83; SG670; Bcan4; P102; BII13; deipsum S105 **145** [f] operatur korr. aus operator I83 **152** [g] am Rande Nota V630; am Rande drei Punkte N442 | [h] succesesores I83 **153** [i] eos] eos et P9629 **155** [j] inimici korr. aus inimica P9629 **156** [k] facti fehlt I83 | [l] benę S105 **157** [m] accusabilis korr. aus accusabiles SG670 **158** [n] recta] recta sunt korr. aus recta SG670 | [o] recta fide] fide recta E97 | [p] am Rande Nota V630 **159** [q] vita korr. aus vestra P9629 | [r] nascitur P9629 | [s] vel fehlt SG670 **160** [t] am Rande Turpitudinis VD38 | [u] infaminę S105 | [v] maculi I83 | [w] aspersi korr. aus asperse BII13 | [x] celeribus P102 **161** [y] inretiti korr. aus inretita V630; inreati P102 **162** [z] korr. aus sacerdos I83

144–145 Dilectio…operatur] Rom. XIII. 10. **154–155** vel…inimici] Ambros. ep. 5. no. 2. (2, 765). Cf. Anacl. 35, Steph. 11. **155–157** quoniam…accusabilis] Cap. ecclesiast. a. 789. c. 35. aut Ben. I. 74. III. 111. Cf. Calist. 17, Pont. 9, Fab. 25, Sixt. III. pp., Steph. 12 (Fel. I. pp. 12), Pelag. II. pp. ep. 8. (Cf. Angilr. c. 13.) **157–158** aut…fide] Ben. I. 335 tit. III. 176. (c. 64. conc. IV. Tolet.). **158–159** similiter…nescitur] Ben. II. 359. III. 112. aut c. 13. Angilr. Cf. Calist. 17,Fab. 25, Sixt. III. pp. Steph. 12, Pelag. II. pp. ep. 3. **159–160** vel…aspersi] c. 96. conc. Afric. D. Cf. infr. c. 18, Euseb. 5. **160–161** aut…irretiti] c. 8. conc. Carth. D. aut Ben. III. 85. Cf. Anacl. 22, Euseb. 8, Fel. II. pp. 12. xv. (Pont. 3, Fab. 25, Steph. 2, 11, Sixt.III.)

---

152 ergo] *fehlt* AL_2; PG_3; $3L_2$ **153** statuerunt] Statuimus IP_1 **154** vel] aut IP_1 | aut] et IP_1 **158** dubii] dubius PG_3; $3L_2$ **159** fides] fides et $3L_2$ vel] et $3L_2$ **160** aspersi] notati PG_3; $3L_2$

neque eos sacerdotes[a] debere[b] aut[c] posse[d] accusare, qui rite sacerdotes fieri non possunt nec sui sunt ordinis[e], quoniam, sicut sacerdotes vel reliqui clerici a saecularium laicorum <E97, f. 51vb> excluduntur[f] accusatione[g], ita illi ab istorum sunt[h] [i] excludendi[j] et alienandi criminatione, et sicut isti[k] ab illis, ita et illi ab istis non recipiantur[l], <BII13, f. 82va> quoniam, sicut domini sacerdotum segregata debet esse conversatio[m] ab eorum, ita et litigatio[n], quia servum dei[o] non oportet litigare[p].

Bcan4: XIIII

P102; BII13: XIIII De contentione vitanda et fratribus in omnibus solacio[q] praestando

[H. 14] Tales[r], carissimi fratres, accusationes et iniustas aut nocivas aemulationes[s] pro[t] viribus prohibete, quia <SG670, p. 185b> contentio <N442, f. 45va> summopere est[u] vitanda. Septies enim cadit iustus in die et resurgit, impii autem corruent in malum. Cum ceciderit inimicus tuus, ait <VD38, f. 89ra> Salomon, ne gaudeas[v], et in ruina eius[w] non exaltabitur[x] cor

---

164 [a] sacerdotes fehlt SG670; S105 | [b] debere aut korr. aus debere P102 | [c] aut posse korr. aus aut P9629 | [d] clericos V630 **165** [e] ordinis korr. aus ordines P9629 **167** [f] xcluduntur E97 **168** [g] accusatione korr. aus accusatione De accusatoribus P9629 [h] sicut P9629 | [i] sunt excludendi et alienandi] excludendi et alienandi sunt korr. aus excludendi et alienandi SG670 | [j] excludendendi P9629 **169** [k] isti korr. aus iste P102 **170** [l] recipiantur korr. aus recipientur P102 **172** [m] conversatio ab korr. aus conversatio V630 | [n] am Rande Contentio altercatio VD38 **173** [o] domini Bcan4; E97 | [p] litigare korr. aus ligare N442 **176** [q] solacio korr. aus solaci P102 **177** [r] Talis S105 **178** [s] am Rande Indignationes inimicitias VD38 | [t] am Rande Secundum vires VD38 **180** [u] est vitanda] vitanda est VD38 **183** [v] gaudeas korr. aus gaude P9629 | [w] am Rande Imiteris VD38 | [x] exaltetur korr.aus exaltabitur N442; exaltetur SG670; S105

164–165 neque…ordinis] sec. c. 18. Angilr. med. **166–170** quoniam… recipiantur] Ben. III. 211. (Cf. Telesf. 1, Steph. 7, Sixt.II. pp. 8, Euseb. 3, Iul. 19.) **172–173** quia…litigare] II Timoth. II. 24. **178–180** quia… vitanda] Ben. III. 71. (Anast. II. ep. ad Anast. imper. c. 4 tit. H. no. 84). Cf. Fel. I. pp. 10. **180–188** Septies…exstinguetur] Prov. XXIV. 16—20.

---

165 sui…sunt] sunt sui IP$_1$ **166–173** quoniam…litigare] *fehlt* IP$_1$ **166** a] ad 3L$_2$ **169** isti…illis] illi ab istis AL$_2$; PG$_3$; 3L$_2$; DG$_4$ **169–170** illi…istis] isti ab illis AL$_2$; PG$_3$; 3L$_2$; DG$_4$ **172** eorum] eorum conversatione RC$_2$; 74T$_2$; AL$_2$; IP$_2$; PG$_3$; 3L$_2$; DG$_4$ **177–256** Tales… custodiunt] *fehlt* CT$_3$; ID$_2$ **180** est…vitanda] vitanda est IP$_1$ | vitanda] vitanda cavete PG$_3$; 3L$_2$

tuum, ne forte videat dominus[y] et displiceat ei, et auferet[z] ab eo[a] iram suam. Ne[b] contendas[c] cum pessimis[d] nec aemuleris[e] <V630, f. 47rb> impios[f], quoniam non <I83, f. 97va> habent futurorum[g] [h] spem mali, et lucerna impiorum exstinguetur. Ne[i] aemularis[j] viros malos nec desideres esse cum eis, quia[k] rapinam[l] meditatur mens eorum et[m] fraudes labia eorum[n] loquuntur[o]. Haec cavete, carissimi. Haec meditamini[p] et fratribus in[q] omnibus solacium[r] praestate[s], quia in hoc cognoscent omnes, ut ipsa per se veritas ait, quoniam mei estis discipuli, si[t] dilectionem habueritis[u] ad invicem.

Bcan4: XV

P102; BII13: XV De proprio ordine servando

[H. 15] Si enim in rebus saecularibus[v] suum cuiusque[w] ius et proprius ordo servandus est, quanto magis in ecclesiasticis dispositionibus[x] nulla debet induci confusio[y]? Quod[z] hac[a] [b] observatione[c] servabitur[d], <BII13, f. 82vb> si nihil <SG670, p. 186a> potestati,

---

184 [y] dominus et] et dominus P9629 **185** [z] auferat N442; I83; SG670; Bcan4; auferat korr. aus auferet BII13; S105 | [a] eo korr. aus ore P9629 | [b] Nec BII13 | [c] contendas] cum tendas Bcan4 **186** [d] proximis I83; SG670; S105; proximis, interlinear al. pessimis Bcan4 | [e] aemuleris impios, quoniam non habent futurorum spem mali, et lucerna impiorum exstinguetur. Ne aemularis] aemuleris impios quoniam non habent futurorum spem mali et lucerna impiorum exstinguetur Ne emuleris korr. aus aemuleris P9629 | [f] impios, quoniam non habent futurorum spem mali, et lucerna impiorum exstinguetur. Ne aemularis fehlt V630 **187** [g] futurorum korr. aus futorum SG670 | [h] futurorum spem mali] spem mali futurorum VD38 **188** [i] Nec SG670; S105 **189** [j] aemuleris I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 **190** [k] qui V630 | [l] rapina VD38; P102; BII13 | [m] et] et in I83; Bcan4 **191** [n] eorum korr. aus erum N442 | [o] loquuntur korr. aus loquntur SG670 **192** [p] meditamini korr. aus medatamini I83 | [q] in omnibus] hominibus I83 | [r] salacium I83 **193** [s] praestare S105 **194** [t] si korr. aus s S105 **195** [u] habeuris S105 **198** [v] secularibus korr aus secularabus N442 | [w] cuique O93 **200** [x] disputationibus V630 **201** [y] confusio korr. aus confessio P9629 | [z] Qd P102 | [a] ita V630 | [b] hac observatione] ac observatione korr. aus iacob servatione P9629 | [c] obscrutione N442 | [d] observabitur V630

188–191 Ne…loquuntur] ibid. v. 1. 2. **193–195** quia…invicem] Ioann. XIII. 35. **198–203** Si…tribuitur] Greg. M. ep. IX. 115. (2, 1022). Cf. Fel. II. pp. 11, Greg. M. ep. ad Fel.

---

198 enim] *fehlt* 74T_3; AL_3; $3L_3$ **199** in] *fehlt* PG_4 **201** confusio] confessio $3L_3$

sed totum aequitati[e] tribuitur[f].

Unde constat episcopis[g] locorum singulorum omnium, qui sub[h] eorum degunt <VD38, f. 89rb> moderamine[i], curam habere sollicitam, causas utilitatesque[j] eorum cum dei timore disponere. Valde ergo iniquum[k] est, ut alii[l] quilibet omissis suis[m] [n] illorum[o] se causis admisceant[p], sed illi[q] eorum vitam et iudicium competenti[r] [s] regularique debeant moderamine disponere, qui eos in sacerdotium[t] ordinant[u], et a quibus iam ordinati sunt, quoniam, ut lex loquitur, maledictus est[v] omnis, qui transfert terminos proximi sui, et dicit[w] omnis populus: Amen.

Bcan4: XVI

P102; BII13: XVI Ut omnes[x] qui summo sacerdotio funguntur iniustitias removeant et in sacerdotio laborantibus succurrant et calumniam facientem[y] abscidant

<I83, f. 97vb> [H. 16] Deus ergo, fratres, ad hoc praeordinavit vos[z] [a] et omnes, qui summo sacerdotio <E97, f. 52ra> funguntur[b], ut iniustitias removeatis et praesumptiones[c] abscidatis et[d] sacerdotio laborantibus[e]

---

203 [e] am Rande Rectitudini VD38 | [f] retribuitur V630; tribuatur SG670; tribuatur korr. aus tribuitur S105 **204** [g] episcopos VD38; SG670; P102; BII13; S105 **205** [h] sub eorum korr. aus subiectorum VD38 | [i] am Rande Regimine VD38 **206** [j] utilitatisque S105 **207** [k] inicum P9629; iniquum korr. aus inicum N442; iniqum SG670 **208** [l] alii quilibet] aliis quibuslibet korr. aus aliis quislibet SG670; aliis quislibet S105 | [m] suis fehlt SG670; S105 | [n] suis illorum] illorum suis V630 | [o] aliorum I83; Bcan4 **209** [p] amisceant P102 | [q] illi fehlt I83; SG670; Bcan4; S105 **210** [r] am Rande Congruo VD38 | [s] competenter SG670; S105; competendi P9629; BII13; competenti korr. aus competendi P102 **211** [t] sacerdotium ordinant korr. aus sacerdotium Bcan4 | [u] ordinant fehlt I83 **213** [v] est omnis] omnis est VD38 **214** [w] dicet I83 **216** [x] omnis P102 **218** [y] faciente P102 **220** [z] vos korr. aus nos VD38 | [a] vos et omnes qui summo sacerdotio korr. aus vos SG670 **221** [b] funguntur ut korr. aus funguntur P102 **222** [c] praesumptiones korr. aus praesumptionis SG670; praesumptione BII13 | [d] et] et in VD38; Bcan4; P102; BII13; et in korr. aus et SG670 | [e] laborantibus korr. aus laborantis SG670

204–211 Unde … disponere] eiusd. ep. IX. 64. (2, 981). **213–214** maledictus … Amen] Deuter. XXVII. 17. aut Ben. II. 381. Cf. Eus.14, Iul. 11. **219–225** Deus … feratis] Ben. III. 446. et Procli ep. ad Domn.

---

203 tribuitur] *folgt 3. Fabianus-Brief* 60-110 AL_3; $3L_3$ **222** et] *fehlt* DG_5

succurratis[f] et opprobiis[g] et calamitatibus[h] eorum locum non praebeatis, sed ei, qui calumniam vel[i] opprobrium patitur, adiutorium feratis[j]. Illum vero[k], qui <O93, f. 19vb> calumniam vel[l] opprobrium[m] facit, abscidatis et domino <P9629, f. 22r> in suis sacerdotibus opem feratis.

Bcan4: XVII

P102; BII13: XVII De sacerdotibus et levitis

[H. 17] Sacerdotes quoque dominus sibi elegit, <SG670, p. 186b> ut sacrificent ei et offerant oblationes domino. <VD38, f. 89va> Levitas autem[n] sub eis esse[o] iussit in ministeriis[p] <S105, f. 73r> eorum, unde ad[q] Moysen loquitur dicens: <Bcan4, f. 78v> Princeps <BII13, f. 83ra> autem principum levitarum Eleazar[r] filius Aaron sacerdotis[s] erit[t] super excubitores[u] custodiae sanctuarii. De his enim locutus est <N442, f. 45vb> dominus ad Moysen: Tolle levitas[v] pro[w] primogenitis[x] filiorum Israel et pecora[y] levitarum pro[z] pecoribus eorum, eruntque levitae mei, ego dominus. Si levitas suas[a] esse[b] dominus voluit, quanto magis sacerdotes sibi adscivit, de quibus ait: Si quis externorum accesserit, morietur.

S105: Sacerdotes non leviter iudicandos

Omnia vero, quae domini[c] sunt, caute[d] tractanda sunt et non leviter praecipitanda, quoniam et[e] inter homines

---

223 [f] succurratis korr. aus succurrantis P9629 | [g] obpropriis P9629 | [h] am Rande Miseris VD38 **224** [i] et V630 **225** [j] am Rande Tribuatis VD38 | [k] ergo N442; enim I83; autem SG670; S105 **226** [l] et V630 | [m] obprobrium facit korr. aus obprobrium P9629 **233** [n] autem fehlt V630 **234** [o] esse iussit] iussit esse VD38 | [p] ministeriis eorum] mynisterium VD38 **235** [q] ad korr. aus a P102 **237** [r] eliazar S105 | [s] sacerdotis korr. aus sacerdotes P9629; sacerdos S105 | [t] erit fehlt P9629 **238** [u] am Rande Vigilatores VD38 **240** [v] levita S105 | [w] pro fehlt P9629 | [x] primogenitis korr. aus primogenito P9629 | [y] peccaora S105 **241** [z] cum, interlinear pro SG670; cum S105 **242** [a] suos N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105; suos korr. aus suas E97 | [b] esse dominus] dominus esse BII13 **246** [c] domini sunt korr. aus domini N442 | [d] caute fehlt BII13 **247** [e] et fehlt SG670; S105

236–242 Princeps…dominus[1]] Num. III. 32. 44. 45. **244 245** Si…morietur] ibid. I. 51.

<I83, f. 98ra> pro fidelibus[f] habentur, qui dominorum[g] suorum causas bene custodiunt et[h] fideliter tractant atque dominorum[i] praecepta custodiunt et non transgrediuntur. <V630, f. 47va>

VD38: De sacerdotibus

Pro infidelibus vero[j] reputantur hi, qui[k] dominorum suorum causas incaute[l] et neglegenter[m] tractant[n] et praecepta eorum despiciunt[o] et non, ut debent, custodiunt.

V630: Quod sacerdotes leviter non sunt tractandi

Haec ideo praemisimus, ut cognoscatur[p] ab his, quibus incognitum est, quia[q] et

O93: De sacerdotibus

sacerdotes[r], <VD38, f. 89vb> quos[s] sibi dominus de omnibus adscivit[t] et suos esse voluit, <SG670, p. 187a> non sunt leviter tractandi[u] nec lacerandi vel temere accusandi aut repraehendendi nisi[v] a magistris suis[w], quoniam eorum causas sibi dominus reservari[x] voluit et suo iudicio[y] vindicari[z]. Nam in his et aliis domini praeceptis et[a] fideles agnoscuntur et[b] infideles reprobantur. Tolerandi enim hi[c] sunt potius a fidelibus quam exprobrandi[d], veluti palea cum tritico usque ad ultimum ventilabrum, sicut pisces mali <BII13, f.

---

248 [f] fidelibus habentur, qui dominorum suorum causas bene custodiunt et fideliter tractant atque dominorum praecepta custodiunt et non transgrediuntur. Pro fehlt SG670; S105 | [g] domino N442 **249** [h] et] et cum P9629 **250** [i] dominorum] dominorum suorum VD38 **253** [j] vero reputantur hi] habentur SG670; S105 | [k] quod SG670 **254** [l] incaute et neglengenter] et neglegenter et incaute VD38 | [m] neglegenter korr. aus neclegenter I83 | [n] tractanda Bcan4 **255** [o] despiciunt korr. aus dispiciunt P9629; dispiciunt N442 **258** [p] cognoscatur korr. aus cognocatur VD38 **259** [q] quod V630; quę P9629 **261** [r] sacerdotes quos korr. aus sacerdotes P9629 | [s] quos korr. aus quod V630 **262** [t] abscivit P102 **263** [u] trantandi P9629 **264** [v] nisi a kor. aus nisi N442 **265** [w] suis korr. aus sui P102 | [x] reservare V630; N442; P9629 **266** [y] iudicio korr. aus iudicio iudicio SG670 | [z] iudicari SG670; S105 **267** [a] et fideles agnoscuntur fehlt SG670; S105 | [b] et] ut tales korr. aus ut SG670; ut S105 **268** [c] hi fehlt E97 **269** [d] exprobandi I83; VD38

259–266 et…vindicari] sec. Ben. III. 441. et 259. aut 373. Cf. infra in eod. cap. **269–273** veluti…saeculi] Augustini sermo 351. de util. agend. poen. I. no. 10. (5, 1360).

---

258 praemisimus] presumpsimus CT_3; ID_2 **265** reservari] reservare; ID_2 **266** vindicari] iudicari; ID_2

83rb> cum bonis usque ad segregationem[e], quae <E97, f. 52rb> futura est in litore, hoc est in fine[f] saeculi. Nullatenus[g] ergo potest condemnari[h] humano examine[i], quem deus suo iudicio reservavit[j], quia propositum[k] [1] dei[m], quod[n] decrevit[o] salvare, quod perierat, stat[p] immobile. Et ideo, quia voluntas eius non mutatur, nullus praesumat ea, quae <I83, f. 98rb> sibi[q] non sunt concessa. Unde est illud, quod apostolus loquitur dicens: Iam quidem omnino delictum est[r], quia iudicia habetis vobiscum, quare <SG670, p. 187b> non magis iniquitatem patiamini[s]? Quare non potius fraudamini[t]? ut ad illud[u] redeatur, <VD38, f. 90ra> quod dominus ait: Si quis voluerit tunicam[v] [w] tuam tollere et[x] in[y] iudicio tecum contendere[z], dimitte ei et pallium. Et[a] alio loco: Qui aufert, quae tua sunt, ne repetas[b]. Sunt autem quaedam, quae levissima putarentur[c], nisi in scripturis demonstrarentur opinione graviora. Quis umquam dicenti[d] fratri suo fatue reum[e] gehennae putaret, nisi ipsa veritas diceret?

Bcan4: XVIII

P102; BII13: XVIII Quod criminosi cavendi sint et ad emendationem compellendi si voluntarie noluerint

---

271 [e] segregationem korr. aus segregatio V630 **272** [f] finem VD38 **273** [g] am Rande Nota V630 | [h] am Rande Iuditio VD38 **274** [i] am Rande Iuditio VD38 | [j] reservavavit SG670 **275** [k] am Rande Dispositio ordinatio VD38 | [1] propositum] propositum est korr. aus propositum SG670 | [m] dei korr. aus deo P9629 | [n] quo N442; P9629; VD38; SG670; E97; BII13; S105 | [o] decrevit korr. aus crevit V630 **276** [p] stat immobile fehlt SG670; S105 **278** [q] sibi non korr. aus sibi S105 **280** [r] est fehlt O93 **281** [s] patimini V630; I83; SG670; Bcan4; S105; patimini korr. aus patiamini N442 **282** [t] fraudamini ut korr. aus fraudamini V630 | [u] illum I83; Bcan4 **284** [v] tonicam O93; N442; VD38 | [w] tunicam tuam korr. aus tunicam BII13 | [x] et in korr. aus et E97 | [y] in fehlt P9629 **285** [z] cumtendere Bcan4 | [a] E VD38; Et] Et in E97 **286** [b] am Rande Requiras VD38 **287** [c] putarent I83; S105 **289** [d] dicendo SG670; S105; dicentem E97 | [e] reum] reum se SG670; S105

273–274 Nullatenus…reservavit] Isid. syn. lib. II. no. 86. aut Ben. III. 259. 373. aut c. 12. (bis) Angilr. (c. 51. ibid.). Cf. Alex. 7, Eleuth. 5, Vict. 6, Sixt. II. pp. 7, Euseb. 8, Iul. 19. **279–290** Iam…diceret] August. enchirid. de fide c. 78. 79. (6, 226. 227).

---

273 ergo] *fehlt* AL_4 **275** quod[1]] quo $74T_4$; AL_4

[H. 18] Illi[f] vero, qui illa peccata perpetrantur[g], de[h] quibus apostolus ait, quoniam[i], qui talia agunt, regnum dei non consequentur[j], valde cavendi[k] sunt et ad emendationem, si voluntarie noluerint[l], compellendi, quia[m] infamiae maculis[n] sunt aspersi, et in baratrum[o] [p] delabuntur[q] [r], nisi[s] eis[t] sacerdotali auctoritate subventum[u] fuerit, <N442, f. 46ra> similiter[v] et illi, de quibus <BII13, f. 83va> ipse ait: Cum huiusmodi hominibus nec cibum sumere, quia[w] infamia sunt notati, antequam <SG670, p. 188a> sacerdotali auctoritate sanentur et gremio sanctae matris ecclesiae redintegrentur[x], quia, qui extra nos sunt, nobiscum[y] communicare non possunt[z]. Manifestum est enim, quod hi[a] extra nos[b] <I83, f. 98va> sunt[c] <VD38, f. 90rb> et a nobis discreti esse debent, cum quibus <V630, f. 47vb> nos[d] nec edere nec[e] cibum sumere licet. Similiter[f] <S105, f. 73v> omnes personae quibuslibet turpitudinibus[g] subiectae[h] infames[i] sunt

---

294 [f] am Rande Nota O93; am Rande drei Punkte N442 | [g] perpetrant I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 | [h] e O93; P9629; e korr. aus de V630; de fehlt I83; VD38; Bcan4; P102; BII13 **295** [i] Quoniam qui korr. aus Quoniam SG670 **296** [j] consecuntur O93; P9629; consequuntur korr. aus consequentur VD38; consequuntur P102; BII13 | [k] cavendi sunt korr. aus cavendi P9629 **297** [l] voluerint I83 **298** [m] qui E97 | [n] maculis korr. aus maculi VD38 | [o] am Rande foveam VD38 | [p] barathum I83 **299** [q] am Rande Cadunt VD38 | [r] dilabuntur N442 [s] nisi] ne si V630 | [t] ei I83; VD38; Bcan4 **300** [u] subventum fuerit korr. aus subventum P9629 | [v] Similiter et illi korr. aus Similiter P9629 **302** [w] qui O93 **305** [x] redintegerentur I83; Bcan4 | [y] nobiscum communicare non possunt fehlt S105 **306** [z] poss I83 **307** [a] hi] hi qui E97 | [b] nos sunt] nos korr. aus nos sunt P9629 | [c] sunt fehlt SG670; S105 **309** [d] nobis SG670; S105 [e] ne P9629 **310** [f] Similiter] Similiter et V630; P9629; E97 **311** [g] turpitudinibus korr. aus turpitudinis P9629; turpitudinis VD38 | [h] subiacet S105 | [i] infames korr. aus infame VD38

295–296 quoniam…consequentur] Gal. V. 21. **298 299** infamiae… aspersi] c. 96. conc. Afric. (D.). Cf. s. c. 13, Euseb. 5. **298–299** et… delabuntur] conc. Aquisgr. a. 836. lib. I. c. 1. Cf. Urb.4. **300–302** similiter…sumere] I Cor. V. 11.

---

294 vero] *fehlt* AL_5; DG_6 | perpetrantur] perpetrant AL_5; DG_6 **296** consequentur] consecuntur DG_6 **306** enim] *fehlt* AL_6; $3L_5$ **309** nos] *fehlt* $3L_5$ | cibum] potum $3L_5$ **311** subiectae] infectę AL_6; $3L_5$ **311–312** sunt…effecti] efficiuntur AL_6; $3L_5$

effecti[j], et omnes[k], qui adversus patres armantur, infames efficiuntur.

Arenam vero et salem et massam ferri facilius est portare quam hominem imprudentem et fatuum atque impium, <E97, f. 52va> quoniam, qui minoratur[l] corde, cogitat inania[m] [n], et vir imprudens et errans cogitat[o] stulta. Multos enim supplantavit[p] <Bcan4, f. 79r> suspicio illorum et in vanitate detinuit[q] sensus[r] illorum. Cor durum male habebit in novissimo et, qui[s] amat periculum, in illo[t] peribit. Cor ingrediens[u] duas[v] vias non habebit requiem, et pravi cordis[w] in illis[x] scandalizabitur[y]. Cor <SG670, p. 188b> nequam gravabitur in doloribus, et peccator adiciet ad peccandum[z].

V630: Apostoli eorumque successores difficilem aut numquam voluerunt esse accusationem sacerdotum

I83; Bcan4: Quod difficile aut numquam adversum presbyterum posse[a] fieri[b] accusatio

Bcan4: XVIIII

P102; BII13: XVIIII Cur sancti apostoli eorumque successores voluerunt[c] difficilem esse accusationem sacerdotum

BII13: quod accusationes sacerdotum difficiles sint

[H. 19] Talia[d] cogitantes[e] sancti apostoli eorumque successores spiritu dei repleti malos homines

---

312 [j] effectae I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 | [k] am Rande z V630 **316** [l] notatur V630 **317** [m] inania] in anima V630 | [n] inania, et vir imprudens et errans cogitat fehlt SG670; S105 **318** [o] cogitans VD38 | [p] supplantat SG670; S105 **319** [q] detinuit korr. aus detenuit V630 | [r] sensum korr. aus sensus P9629; sensum SG670; S105 **320** [s] qui amat] quia O93 **321** [t] ipso V630; P9629; E97; illa S105 | [u] ingrediens korr. aus ingredien N442 | [v] duas fehlt V630 **322** [w] cordius I83; Bcan4; S105; cordius korr. aus cordis SG670 | [x] illo SG670 **323** [y] scandalizabitur korr. aus scandalizabuntur SG670 **325** [z] peccatum SG670; S105 **329** [a] possit Bcan4 | [b] fierifehlt Bcan4 **332** [c] voluerint P102 **334** [d] am Rande drei Punkte N442 | [e] cogitantes korr. aus cogitates N442

312–313 et…efficiuntur] Procli ep. ad Domn. Ant. aut Ben. III. 374. aut c. 19 (bis) Angilr. Cf. Telesf. 4, Steph. 2, Iul. 12, Pelag. II. pp. ep. 1. (Alex. .6, Steph. 13, Euseb. 5.) **314–316** Arenam…impium] Ecclesiastic. XXII. 18. **316–318** quoniam…stulta] ibid. XVI. 23. **318–325** Multos…peccandum] ibid. III. 26—29. **334** **335** Talia…cogitantes] (Cf. Steph. 19, Sixt. 11. pp. 8, Eutic. 9, Euseb. 3, Iul. 19.)

---

335 repleti] pleni $3L_6$ | malos…homines] homines malos ID_3

praevidentes[f] et simplices considerantes difficilem[g] aut numquam voluerunt[h] esse accusationem[i] [j] <VD38, f. 90va> sacerdotum[k], ne a malis potuissent evertere[l] [m] [n] <BII13, f. 83vb> aut submovere[o] [p], quia[q], si hoc facile[r] concederetur saecularibus et malis hominibus, aut nullus aut vix perpauci[s] remanerent, <I83, f. 98vb> quoniam semper fuit et est, et, quod[t] peius est, nimis viget, ut mali bonos persequantur[u], et carnales spiritales[v] infestent[w]. Idcirco, ut praedictum est, statuerunt, ne accusarentur aut, si aliter[x] fieri non posset, perdifficilis[y] [z] fieret[a] eorum accusatio, et a quibus[b] supradictum est, non[c] praesumeretur[d], neque a propriis sedibus aut ecclesiis episcopi[e] eicerentur.

P9629; S105: Episcopus expoliatus vocari ad iuditium non debet

I83: Nullus episcoporum accusandus est si suis non utitur

Bcan4: XX

P102; BII13: XX Quod episcopi loco et rebus suis expoliati[f] accusari non possint

---

336 [f] praevidentes] spiritu videntes I83; SG670; S105 | [g] am Rande Tardam VD38 **337** [h] voluerint P102 | [i] accusationem korr. aus excusationem SG670 | [j] accusationem sacerdotum korr. aus accusationem Bcan4 **338** [k] sacerdotum fehlt I83; SG670; S105 | [l] am Rande destrui VD38 | [m] revertere O93; P9629; I83 | [n] evertere aut submovere] everti aut submoveri V630; VD38; perverti aut submoveri SG670; E97; S105; everti aut summoveri korr. aus evertere aut summovere Bcan4; everti aut summoveri P102; BII13 **339** [o] am Rande repelli VD38 | [p] submoveri korr. aus submovere P9629 | [q] Quia si korr. aus Quasi V630; SG670; quia si] quasi I83 **340** [r] facile korr. aus facere Bcan4 **341** [s] perpauca I83 **342** [t] quod peius korr. aus quod P102 **343** [u] persequentur P9629; consequantur VD38; P102; BII13 **344** [v] spiritalibus V630 | [w] am Rande Opprimunt VD38 **345** [x] alter O93 **346** [y] am Rande Valde difficilis VD38 | [z] perdifficiles Bcan4 | [a] fieret eorum] eorum fieret V630 **347** [b] quibus] quibus ut korr. aus quibus Bcan4; quibus ut P102; BII13 | [c] ne Bcan4 | [d] praesumeretur korr. aus praesumentur P9629 **348** [e] episcopi korr. aus episcopi episcopi SG670 **352** [f] spoliati P102

---

336 difficilem] difficile ID_3 **338** evertere] averti ID_3; everti DB_1; $3L_6$ **339** submovere] submoveri DB_1 ID_3; $3L_6$ **340** saecularibus…et] *fehlt* $3L_6$ **345–347** statuerunt…neque] Statuimus ne $74T_5$; AL_7; PG_5 **347** quibus] quibus ut DB_1 | supradictum] ut predictum ID_3 **347–348** a…episcopi] episcopi a propriis sedibus aut ecclesiis sine auctoritate Romani pontificis $74T_5$; AL_7; PG_5 **348** episcopi] *fehlt* ID_3 eicerentur] eiciantur $74T_5$; AL_7; PG_5

[H. 20] Quod[g] si quoquo[h] modo praesumptum[i] fuerit[j], antequam et proprius[k] <SG670, p. 189a> locus et sua[l] omnia eis[m] legibus[n] redintegrarentur, nullatenus a quoquam accusarentur aut criminarentur, <O93, f. 20ra> <P9629, f. 22v> et nisi sponte elegerint[o], cuiquam pro talibus[p] responderent,

Bcan4: Nullus episcoporum accusandus est suis non utitur

sed postquam, ut praefixum[q] est, restituti fuerint et sua omnia eis[r] legibus[s] redintegrata[t] dispositis ordinatisque suis magnum spatium tractandi causa[u] eis concederetur. Et postea, si necesse fuerit, regulariter vocati[v] venirent <VD38, f. 90vb> ad causam, et si[w] iuste[x] visum fuerit, accusantium propositionibus sustentatione[y] [z] fratrum responderent. <N442, f. 46rb> Nulla[a] enim permittit ratio, dum ad tempus eorum bona vel ecclesias[b] atque res ab aemulis[c] aut[d] a

---

354 [g] am Rande Nota V630 | [h] quoquo modo] quomodo P9629; P102; quoquo modo korr. aus quomodo VD38 | [i] praesumptutum N442 | [j] fuerit fehlt P9629; fuerit] fuerit statuerunt ut korr. aus fuerit Bcan4; fuerit statuerunt ut P102; fuerit statuerunt BII13 **355** [k] propriis P9629 | [l] suam P9629 **356** [m] eis legibus korr. aus eis Bcan4 | [n] legibus fehlt I83; VD38 **358** [o] eligerent korr. aus eligerint N442; elegerent I83; eligerent SG670; E97; S105; elegerint korr. aus eligerent Bcan4 **359** [p] talibus] talibus non V630 **361** [q] praefixum korr. aus praediximus SG670 **362** [r] eius SG670; S105 | [s] legibus fehlt VD38; SG670 | [t] redintegra I83 **363** [u] causam VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 **365** [v] vocati fehlt VD38 | [w] si fehlt VD38 **366** [x] iustum V630; P9629 **367** [y] am Rande Auxilio VD38 | [z] sustentatione korr. aus sustentione V630; sustentione P9629 **368** [a] am Rande Nota VD38 **369** [b] ecclesiae korr. aus eclesias SG670; ecclesię BII13 | [c] am Rande Inimicis VD38 | [d] aut a korr. aus aut E97

354–359 Quod…responderent] sec. Syn. III. Symm. et Ben. III. 116. i. f.

---

354 quoquo] quo AL_7 | fuerit] fuerit statuerunt ut DB_2 **355** et[1]] ad synodum convocentur AL_7; *fehlt* PG_5 **356** redintegrarentur] redintegrentur DB_2; $74T_5$; PG_5; redintegrata sint AL_7 **356–362** nullatenus…redintegrata] *fehlt* AL_7 **357** accusarentur] accusetur DB_2; accusentur $74T_5$; PG_5 | criminarentur] criminetur DB_2; criminentur $74T_5$; PG_5 **358** elegerint] elegerit DB_2 **359** cuiquam] nulli $74T_5$ | responderent] respondea DB_2; trespondeant $74T_5$; respondeatur PG_5 **361** ut…est] *fehlt* $74T_5$; AL_7; PG_5 | restituti] restituta PG_5 | restituti…fuerint] restitutus fuerit DB_2 **362** eis] ei DB_2 | redintegrata] redintegrata sunt DB_2 **364** concederetur] concedatur DB_2; $74T_5$; AL_7; PG_5 **365** vocati] vocatus DB_2 | venirent] veniat DB_2; veniant $74T_5$; AL_7; PG_5 **366** iuste] iniuste DB_2 **367** sustentatione] per sustentationem $74T_5$; AL_7; PG_5 | responderent] respondeat DB_2; respondeant $74T_5$; AL_7; PG_5 **368** eorum] eius DB_2 **369** ecclesias] ecclesiae DB_2; $74T_5$; AL_7; PG_5 | a] *fehlt* $74T_5$; AL_7

quibuscumque detinentur[e], ut[f] aliquid[g] illis obicere[h] <E97, f. 52vb> debeat, nec quicquam[i] potest eis quoquo[j] modo quilibet <V630, f. 48ra> maiorum vel minorum obicere[k], <I83, f. 99ra> dum ecclesiis[l] [m] vel[n] rebus aut potestatibus[o] carent suis.

P9629: Nullus clericus suo episcopo insidietur

N442; VD38: Ut subditi episcopos non accusent

I83: De conspiratione

Bcan4 P102; BII13: XXI De clericis insidiantibus episcopis suis

[H. 21] <BII13, f. 84ra> Similiter[p] statutum[q] est et nos eadem statuta[r] firmantes statuimus, ut[s], si aliquis clericorum suis episcopis infestus aut insidiator <SG670, p. 189b> fuerit[t] eosque criminari[u] temptaverit, aut conspirator fuerit, ut[v] mox ante examinatum[w] iudicium submotus a clero curiae[x] tradatur, cui diebus vitae suae deserviat et infamis absque ulla[y] restitutionis spe permaneat.

V630: Quod non debeat accusator simul esse et iudex vel testis

P9629; S105: Nemo simul sit accusator et[z] testis et iudex

I83: Ut non sit uno tempore quis accusator et iudex vel testis et de quattuor personis requirendis in iudicio

VD38: Quod nullus simul esse posset accusator iudex et testis

Eo quod in omni iuidicio necesse sit quattuor adesse personas

---

370 [e] detinentur korr. aus donentur N442; detinerentur VD38 | [f] ut] ut ad VD38; ut korr. aus aut P9629; SG670 | [g] aliquid illis] aliquis illis korr. aus aliquis SG670 | [h] obici BII13 **371** [i] quiquam N442 **372** [j] quoquo modo] quomodo P9629 **373** [k] obicere korr. aus obicere debeat I83 | [l] ęłiis S105 | [m] aecclesiis vel korr. aus aecclesiis P9629 | [n] aut korr. aus ut SG670 **374** [o] potestate V630; E97; potestabus SG670 **379** [p] am Rande z V630 | [q] statutum korr. aus statum I83; VD38 **380** [r] statuta firmantes korr. aus statuta SG670 | [s] ut korr. aus aut P9629 **382** [t] fuerit eosque criminari temptaverit aut conspirator fuerit korr. aus fuerit V630 | [u] criminari korr. aus criminare P9629; criminare VD38; BII13 **383** [v] ut fehlt I83; VD38; SG670; Bcan4; E97; P102; BII13; S105 **384** [w] examinatum korr. aus examinat V630 [x] curie korr. aus cure SG670; curie korr. aus crie P102; cure S105 **386** [y] ulla fehlt SG670 **388** [z] et fehlt P9629

379–386 Similiter…permaneat] sec. ep. cod. Par. supp. lat. 215. ad c. 5. l. Rom. Visig. c. Th. XVI. 1. Cf. Pii 10, Steph. 12.

---

370 obicere] obici DB_2; $74T_5$; AL_7; PG_5 **371** eis] ei DB_2 **372** quoquo…modo] *fehlt* $74T_5$; AL_7; PG_5 | quoquo…quilibet] quomodolibet DB_2 **373** obicere] obici DB_2 **374** carent] caret DB_2 **380** si] si quis $3L_7$ aliquis] quis DG_7 **382** fuerit] extiterit DG_7 **382–383** eosque…fuerit] *fehlt* PG_6; $3L_7$ **382–383** eosque…ut] *fehlt* AL_8; DG_7

Bcan4: XXII

P102; BII13: XXII Quod nullus simul esse possit accusator iudex et testis et quod in omni iudicio necesse sit quattuor adesse personas et quod oves[a] pastorem suum repraehendere non audeant

[H. 22] Nec[b] [c] ullus[d] umquam praesumat accusator simul esse et iudex vel[e] testis, quoniam in omni iudicio quattuor personas necesse[f] est semper adesse, id est iudices electos <VD38, f. 91ra> et accusatores ac[g] defensores[h] [i] atque[j] testes.

P9629; S105: Oves acusare pastorem[k] nequeunt

Bcan4: Ne sit uno tempore quis accusator et iudex vel testis Et de quattuor personis requirendis in iuditio

Similiter[l] statuentes apostolica auctoritate iubemus, ne pastorem suum oves, quae[m] ei commissae fuerant[n],

---

396 [a] oves korr. aus ves BII13 **398** [b] am Rande z V630; am Rande drei Punkte N442 | [c] Nec ullus] Nullus I83 | [d] ullus korr. aus ulla his P9629; ullus korr. aus ulli SG670 **399** [e] et I83; SG670; Bcan4; S105 **400** [f] necesse est korr. aus necesse N442 **402** [g] atque V630; I83 | [h] defensatores VD38 | [i] defensores atque korr. aus defensores SG670 | [j] ac korr. aus atque V630 **403** [k] pastorem] pastor est S105 **406** [l] am Rande z V630 **407** [m] qui I83; Bcan4 | [n] fuerint SG670; P102; BII13; S105; fuerint korr. aus fuerant Bcan4

398–399 Nec…testis] epit. Aeg. ad c. un. C, Th. II. 2. aut Ben. III. 152. (Cf. Dam. 16.) **399–402** quoniam…testes] Cap. incerti anni, cui interfuit Bonif. c. 18. aut Ben. III. 331. **406–408** ne…audeant] sec. Isid. sent. III. 39. no. 6. aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c.31. Cf. Corn.4, Euseb. 11, Symm. syn. V, Joann. I. pp. ep. 1, Greg. M. ad Fel.

---

398 Nec] Nemo simul sit accusator testis ac iudex (*vgl. Rubrik zu* RP_1) nullus DB_3 | Nec…ullus] Nullus RP_1; DB_3; $74T_6$; AL_9; CT_4; ID_4; IP_3; PG_7; $3L_8$; DG_8 | umquam] inquam $3L_8$ **399** vel] et RC_3; DB_3; ID_4 | in] *fehlt* $3L_8$ **400** iudicio] loco iudicii RP_1; DB_3 | necesse…adesse] semper esse necesse est DG_8 **401** et] *fehlt* $74T_6$; AL_9; IP_3; PG_7; $3L_8$ | accusatores] accusatores idoneos $74T_6$; AL_9; IP_3; PG_7; $3L_8$; idoneos accusatores DG_8 **402** ac] atque RP_1; DB_3; *fehlt* $74T_6$; AL_9; IP_3; PG_7; $3L_8$; DG_8 | defensores] defensores congruos $74T_6$; AL_9; IP_3; PG_7 | atque] et RP_1; DB_3 | testes] testes legitimos. Iudices debent uti equitate, testes veritate, accusatores intentione ad amplificandam causam, defensores extenuatione ad minuendam causam (*vgl. Ben. Lev 3,339*)$74T_6$; testes legitimos. Iudices autem debent uti aequitate, testes veritate, accusatores intentione ad amplificandam causam, defensores extenuatione ad minuendam causam (*vgl. Ben. Lev 3,339*) AL_9; IP_3; PG_7; $3L_8$; legitimos testes. Iudices autem debent uti equitate, testes ueritate, accusatores intentione ad amplificandam causam, defensores extenuatione ad minuendam causam (*vgl. Ben. Lev 3,339*) DG_8 **407** fuerant] fuerint RC_3

nisi[o] in fide erraverit[p], repraehendere audeant, <S105, f. 74r> quia facta[q] propositorum[r] oris gladio ferienda non sunt, neque potest esse[s] discipulus super magistrum dicente[t] veritatis voce: Non est discipulus super magistrum nec servus super dominum suum. Odibilis autem coram deo et hominibus est[u] superbia et exsecrabilis omnis iniquitas. Perdit[v] deus memoriam[w] superborum et reliquit[x] memoriam humilium sensu[y]. Semen hominum honorabitur <I83, f. 99rb> <SG670, p. 190a> hoc, <BII13, f. 84rb> quod[z] timet deum. Semen autem hoc[a] exhonorabitur hominum, quod praeterit[b] mandata domini. <Bcan4, f. 79v> In medio fratrum rector illorum[c] in honore, et qui timent dominum, erunt[d] in oculis eius. Fili[e], ait Salomon, in mansuetudine serva animam tuam et da illi honorem, cui honor competit[f]. Priusquam interroges[g], ne vituperes quemquam, et[h] cum interrogaveris, corripe[i] iuste. Priusquam audias[j], ne respondeas verbum, et in medio seniorum[k] <VD38, f. 91rb> ne adicias[l] loqui.

P9629: Proditores

I83; Bcan4: Qualiter damnantur qui sacerdotum culpas prodeunt

---

408 [o] nisi in korr. aus nisi O93 | [p] erraverit korr. aus erraverint SG670 **409** [q] facta fehlt I83 | [r] praepositorum V630; SG670; E97; P102; S105 **410** [s] esse discipulus] discipulus esse I83 **411** [t] dicente veritatis voce: Non est discipulus super magistrum fehlt SG670; S105 (dort am Rande als Rubrik) **413** [u] est] est omnis korr. aus est P9629; est] est omnis SG670; S105 **414** [v] Perdidit P9629; I83; VD38; P102; BII13 **415** [w] memoria N442 | [x] relinquit I83; SG670; Bcan4; E97; S105 **416** [y] sensum I83 **417** [z] qd P102 **418** [a] hoc exhonorabitur korr. aus ex hoc honorabitur SG670 **419** [b] praeteriit Bcan4 **420** [c] illorum in honore korr. aus illorum SG670 **421** [d] erun N442 | [e] Fili korr. aus Filii V630 **423** [f] am Rande Congruit VD38 **424** [g] interges N442 | [h] et cum korr. aus et P9629 **425** [i] corripe iuste korr. aus corripe V630 | [j] audias korr. aus audeas V630 **426** [k] senorum P102 **427** [l] am Rande praesummas VD38

409–410 quia…sunt] Greg. M. reg. past. III. 4. aut conc. cit. lib. I. c. 103. Cf. Euseb. 11, Symm. syn. V, Ioh. I. pp. ep. 1, Greg. M. ep. ad Fel. (Pelag. II. pp. ep. 3). **411–412** Non…suum] Matth. X. 24. **413–415** Odibilis…superborum] Ecclesiastic. X. 7. **414–421** Perdit… eius] ibid.v. 21. 23. 24. **421–423** Fili…competit] Ecclesiastic. X. 31. **423–427** Priusquam…loqui] ibid. XI. 7. 8.

409–437 quia…cognoscunt] *fehlt* 74T$_7$; IP$_4$; PG$_8$; 3L$_9$
409 propositorum] praepositorum RC$_3$; CT$_4$; ID$_4$

Exemplo[m] Cham filii Noe damnantur[n], qui patrum suorum culpas in publico produnt[o] [p], aut[q] [r] eos[s] accusare vel detrahere praesumunt, veluti Cham, qui patris[t] sui Noe[u] pudenda[v] [w] non operuit, sed deridenda monstravit. Similiter et illi <E97, f. 53ra> exemplo Sem[x] et Iaphet iustificantur, qui reverenter[y] operiunt[z] et non produnt[a] ea, quae patres suos excessisse[b] cognoscunt. <N442, f. 46va>

V630: De corrigendis episcopis

P9629: De causatione episcoporum

Bcan4: XXIII

P102; BII13: XXIII De episcopo qui a fide deviat

[H. 23] Si enim a fide deviaverit episcopus, erit corrigendus prius secrete a subditis[c]. Quod si incorrigibilis, quod absit, apparuerit[d], tunc <SG670, p. 190b> erit accusandus ad primates suos aut ad[e] sedem apostolicam. Pro aliis vero actibus suis magis est tolerandus[f] ab ovibus[g] et subditis[h] [i] suis[j] quam accusandus[k] aut publice derogandus[l], <I83, f. 99va>

---

430 [m] am Rande drei Punkte N442; am Rande Nota P9629 | [n] damnantur korr. aus damnentur V630; dampnentur P9629 **431** [o] am Rande Manifestant VD38 | [p] prodeunt O93; P9629; I83; produnt korr. aus prodeunt N442; Bcan4 | [q] et SG670; S105 | [r] aut eos korr. aus aut Bcan4 | [s] eos fehlt I83; SG670; S105 **433** [t] patri O93; patris korr. aus patri I83 | [u] Noe fehlt VD38; E97; P102; BII13 | [v] am Rande Turpia VD38 | [w] pudentia I83 **435** [x] sem et korr. aus semel P9629 | [y] reverentur P102 | [z] operient VD38 **436** [a] prodeunt O93; P9629; I83; Bcan4; produnt korr. aus prodeunt N442 | [b] am Rande Deliquisse peccasse VD38 **443** [c] subsiditiis P9629 **444** [d] apparuit P9629 **445** [e] ad fehlt SG670; a Bcan4 **447** [f] tollerandus korr. aus tollerandis P102 | [g] ovibus korr. aus oribus V630; ovibus korr. aus ovibus P9629; omnibus SG670; S105 | [h] subditis korr. aus suditis Bcan4 | [i] subditis suis korr. aus subditis BII13 | [j] suis fehlt Bcan4 **448** [k] accusandus korr. aus accusandis P102 | [l] derogandus korr. aus derogandis P102

430–437 Exemplo…cognoscunt] Isid. sent. III. 39. no. 4. aut conc. Aquisgr. a. 816. lib. I. c. 31. Cf. Anacl. 38. **442–443** Si…subditis] Isid. 1. c. no. 5. 6. aut conc. cit. 1. c. Cf. Clem. 42, Anacl. 39, Calist. 3. **444–446** tunc…apostolicam] sec. Ben. III. 153. i. f. (int. c. 12. C. Th. XVI. 2).

---

442 enim] autem $74T_7$; IP_4; PG_8; $3L_9$ | episcopus] *fehlt* $74T_7$; IP_4; PG_8; $3L_9$ **445** ad[1]…aut] a primate suo AL_{10} | ad[2]] apud IP_4 **446–447** est…tolerandus] tolerandus est IP_4 **447** ovibus…et] omnibus IP_4 | et] et a $74T_7$

quia, cum[m] eis a subditis[n] delinquitur, eius[o] ordinationi <V630, f. 48rb> obviatur[p], qui eos eis[q] praetulit dicente apostolo: Dei ordinationi resistit, qui potestati resistit. Qui vero omnipotentem deum metuit[r] nec[s] contra evangelium <BII13, f. 84va> nec contra apostolos[t] nec contra <VD38, f. 91va> prophetas[u] vel[v] sanctorum patrum instituta agere[w] aliquid ullo modo consentit[x].

Bcan4: XXIIII

P102; BII13: XXIIII De sacerdotibus honorandis

[H. 24] Sacerdotes ergo[y] honorandi sunt, non lacerandi vel exprobrandi[z], sicut legitur in Ecclesiaste[a]: In tota[b] anima tua time deum et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum, qui te[c] fecit, et ministros eius non derelinquas. Honora deum[d] ex tota anima tua, et honorifica sacerdotes, et propurga[e] te cum brachiis[f]. Da illi partem, sicut mandatum est tibi, primiciarum[g] et[h] purgationis[i] et de[j] neglegentia purga te cum paucis[k]. <SG670, p. 191a> Datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis[l] offerens[m] domino et initia sanctorum et pauperi porrige manum tuam, ut

---

449 [m] cum] cum in korr. aus cum V630 | [n] subditis korr. aus suditis Bcan4 | [o] ei P102 **450** [p] am Rande Contradicitur VD38 | [q] eis fehlt I83; SG670; Bcan4; S105 **452** [r] metuit nec contra evangelium] metuit ne contra evangelium korr. aus metuit P9629 | [s] nec korr. aus ne S105 **454** [t] apostolus O93 | [u] prophetas korr. aus proħas E97 | [v] aut SG670; S105 **455** [w] agere aliquid] aliquid agere V630 **456** [x] consentit korr. aus consistit P9629 **459** [y] vero SG670; quoque S105 **460** [z] exprobandi Bcan4 | [a] ecclesiasticen V630; ecclesiastes I83 | [b] toto S105 **462** [c] te fecit korr. aus testificat VD38 **463** [d] dominum I83; SG670; S105 **464** [e] purga I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105 **465** [f] am Rande Operibus fortibus magnis et bonis VD38; am Rande al. operibus BII13 **466** [g] primiciarum et] primitiarum korr. aus primitiarum et Bcan4 | [h] et fehlt VD38; P102; BII13 | [i] purgationis et] purgationis et korr. aus purgationis Bcan4 | [j] de fehlt I83; Bcan4 **467** [k] pacis I83 **468** [l] sacrificationis V630; sanctificationis korr. aus sanctificaionis | [m] offeres VD38; P102; BII13

449–450 quia…praetulit] Greg. M. reg. past. III. 10. aut conc. cit. lib. I. c. 103. Cf. Greg. M. ad Fel. **451–452** Dei…resistit] Rom. XIII. 2. **452–456** Qui…consentit] Greg. M. ep. V. 43. (2, 771). **459–460** Sacerdotes…exprobrandi] sec. Ben. I. 322. **460–470** In…tua] Ecclesiastic. VII. 31—36.

---

449 cum] cum in 74T$_7$; PG$_8$; 3L$_9$ | eis] eum IP$_4$ **450** eis…praetulit] pretulit eis 74T$_7$; IP$_4$; PG$_8$; 3L$_9$ **452** vero] *fehlt* DG$_9$

perficiatur[n] propitiatio et benedictio tua.

Haec non[o] tantummodo vobis, sed omnibus fratribus per vos[p] nota fieri volumus, ut unanimes unum sentientes permaneamus in Christo, nihil per contentionem[q] nobis neque per inanem gloriam <I83, f. 99vb> vindicantes[r], non hominibus, sed deo salvatori[s] nostro placentes[t], <VD38, f. 91vb> cui[u] est honor et gloria in saecula saeculorum. Amen.

Data[v] XIIII Kal. Novembr. Maximo et Africano vv. cc. conss.

O93, f. 20ra; V630, f. 48rb; N442, f. 46va; I83, f. 99vb; VD38, f. 91vb; SG670, p. 191; P9629, f. 22v; Bcan4, f. 79v; E97, f. 53ra; P102; BII13, f. 84va; S105, f. 74r

---

470 [n] propitiatur V630; proficiatur P9629; I83; Bcan4 **471** [o] non tantummodo korr. aus notandum modo P9629 **472** [p] vos korr. aus nos BII13 **474** [q] contemptionem Bcan4 **475** [r] vendicantes korr. aus vindicantes Bcan4; vendicantes E97 **476** [s] salvatori korr. aus salvari E97 | [t] placantes S105 | [u] Cui korr. aus Cuius V630; cuius P9629 **478** [v] Data XIIII Kal. Novembr. Maximo et Africano vv. cc. conss. fehlt V630; SG670; E97; S105

472–477 ut…saeculorum] Innoc. I. ep. ad Vict. Roth. fin. (H. no. 7).
478–479 Data…conss] Not. cons. des. e vit. Fab. c. 1. in libr. pontif.